

Dünyewi döwlet, din we gomoseksualizm

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Dünyewi döwlet, din we gomoseksualizm DÜNYEWI DÖWLET, DIN we GOMOSEKSUALIZM

Bir tarapda dünýä bilen integrasiýanyň içindäki täze eýýamlaryň ýaşaýş-durmuş düşünjesi we kadalary, başga bir tarapda özümüzizi dahylly duýýan medeniýetimiziň gymmatlyklary. Bu ýagdaý wagtal-wagtal intellektual gatlagymyzyň tutumynda-da, din-döwlet gatnaşyklarynda-da ýiti çekişmeleri döredýär we bölünişikleri körükleýär. Edil Dini geňeşligiň zynany we beçebazlary ýazgaryp eden çykyşyndan soňky turan gowurlarda bolşy ýaly. Aslynda birsydyrgyn mantyk bilen dünýewi döwletde raýatlyk hukuklary bilen Dini işler ministriniň çykyşyny aýyl-saýyl etmek kyn дәl. Sebäbi dini fetwalar döwlet-raýatlyk gatnaşyklary bilen gyzyklanmaýar. Dini işler ministrligi yslamyň hakykatlaryny aýtmaga borçludyr, bu babatda dünýewilik ýörelgesine eýerip döwlet hem dine goşulmaýar. Beýleki bir tarapdan dünýewi-demokratik hukuk döwleti her bir raýatyna deň göz bilen garaýar, bu ýagdaýda-da diniň döwlete goşulmaga haky ýok.

■ DİN WE WYŽDAN AZATLYGY

Gomoseksualizm we zyna üç uly dinde-de haramdyr. Dini işler ministri Aly Erbaşyň bu barada aýdan sözlerine garşy Ankara we Izmir şäherleriniň aklawjylar palatasy: *“Dini ynançlaryň meselä bolan garaýşy şeýle, ministriň aýdýany edil şu ýerde dogry, emma jemgyýetimizde şeýle adamlaryň az дәldigi hakykat,*

haýsydyr bir ynanjyň hatyrasyna şeýle adamlary ýazgarmak hukuk döwletinde dogry däl” diýen görnüşde dillenen bolsadylar, hem-ä öz nukdaýnazarlaryndan dogry bolardy, hemem şunça goh turmazdy. Dinleriň meselä bolan garaýşyna “gadym zamanlaryň aňyrsyndan ýaňlanan ses” diýip ýaňsa almaklary din we wyždan azatlygyna düýbünden ters gelýär.

Galyberse-de, dini fetwalaryň döwlet ygtyýarlylaryny täsirine almak, işlerine goşulmak, olary oňlamak ýaly artykmaçlygy ýokdur. Has takygy, işiň düýp özeninde yslam dininiň maksady-da muny göz öňüne tutmaýar. Fetwalary hukuk namalaryny kanunlaşdyrmak maksady bilen ulanmak döwletiň düýp ýörelgelerine ters gelşi ýaly, yslamyň maksadyna-da tersdir. Yslamyň kitaby Kuran hem kanun çykaryja däl-de, şahsyň özüne ýüzlenýär, döwlete däl-de, ynsana serenjam berýär.

■ LUT KOWMY

Beýleki bir tarapdan dünýä taryhyna seredende, onlarça gezek gezek bolup tebigy heläkçilikleriň, köpçülikleýin keselleriň ýa-da dürli ýykgynçylyklaryň sebäbi hökmünde – käte din adamlarynyň aýdyşy ýaly, käte dürli syýasy sebäplerden ötri, käte-de garaşylman durka gelen belany kabullanyp bilmänsoň günäkär tapyp ar alma hyjuwyna düşüp, günäkär ýagdaýa düşenler görkezilipdir.

Linç – diniň adyndan edilende kanunlaşdyrylypdyr. Şeýle-de bolsa, yslam, meselesinde jenaýat alamatlary bolmadyk günäleriň jezasyny bu dünýäde ýa-da ölümden soňra hut Allanyň özi tarapyndan berilýändigini ündeýär. Lut kowmunyň mysalynda bolşy ýaly, Alla bir kowmy heläk edýän bolsa, şol kowum boýdan-başa günä batgasyna batan bolmaly. Lut kowmy azgynlyga, gomosekualizme, köpçülikleýin jynsy gatnaşyklara, açgözlülüge, näşükürlige ýykgyn edýän, birem бүтін bulary etmeýändensiräp ahlakly görünjek bolýan adamlaryň toplumydy.

Susan Neiman «Ahlak boşlugy» («Ahlaki Açıklık») kitabynda: *“Sodomlylaryň (Lut kowmunyň) eden günälerini ýigrenmek üçin hökman fundamentalist (düýpden dinçi) bolmak gerek däl. Bärde esasy gep beçebazlykda ýa-da zynada däl, gep gäbiazan halkyň*

ýagşy gylykly Lutuň öýüne gelen iki myhman erkege köpçülikleýin ýanaşmak bolmalaryndadyr” diýýär.
Azgynlygyň ýetjek derejesine ýeten kowum hut Alla tarapyn heläkçilige sezewar edilipdir.

■ DINI IŞLER MINISTRLIGI WE PARALLEL TOPARLANMALAR

Aklawjylar kollegiýasynyň bolşuna Diniň dünýewi döwletiň düzümine bolmagyny islemeýänleriň garşylygy hökmünde-de düşünip bolar. Şu hususda diniň jemgyýete gyra süýşürüp bolmajak derejede ugur-ýol görkezýändigini we hut şonuň üçinem dünýewiligiň esasy strukturalarynyň biri hökmünde Dini işler ulgamynyň öňe saýlanýandygyny unutmazlyk gerek. Halk köpçüliginiň aglabasy dine garaşly jemgyýetler elmydama-da ruhany ýolbaşçylara mätäçlik duýup gelipdiler.

Döwletiň gözegçiliginde bolmadyk dini awtoritarlar döwletiň we jemgyýetiň içinde shizmalaşmaga (bölünşik döretmäge) şert döredip biljek güýç merkezleri bolup durýar. Özünüň görüp dursuňyz, käbir yslam ýurtlary biri-birleriniň metjitlerini bombalaýan tarykatlardan we dini jemagatlardan doly. Şonuň üçinem ykrar edilmäge degişli ýeke-täk kanuny jemagat metjit jemagatydyr. Bu jemagar Dini işleriň, Dini işlerem döwletiň gözegçiligi astynda bolmalydyr. Başga hili bolan ýagdaýynda din içinde din, döwlet içinde döwlet döredýändir. Türkiýe ýakyn taryhynda FETÖ mysalynda muny açyk-aýdyň başyndan geçirdi.

Soralmaly sowal belli: FETÖ we ş.m. dini toparlanmalar gol-pudak ýaýradyp, çar tarapa kökünü uranda, Dini işler ministrliği halka olaryň kimdigini tanatmakda näme üçin ejiz ýagdaýa düşdi hem-de gaýdyp şolar ýaly peläketleriň döremezligi üçin näme işleri etdi?

Aýşe SUJU.

04.05.2020 ý, «Sözcü» gazetini.

Terjime eden: Guwanç MÄMİLİYEW,
Stambul uniwersitetiniň talyby. Publisistika